

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 13.11.2023 § 388

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.11.2023

§ 388

Terveystarkastajan ja ympäristöterveystarkastajan virkojen perustaminen ympäristöterveyteen

4986/01.01.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupungineläinlääkäri Essi Lääkkö p. 050 559 4047

Päätös

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian valmisteluun.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mäkinen Mika

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää perustaa uuden terveystarkastajan ja uuden ympäristöterveystarkastajan viran ympäristöterveyteen 1.12.2023 alkaen.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Toni Putula teki seuraavan palautusehdotuksen: "Kaupunginhallitus palauttaa asian valmisteluun ja pyytää selvittämään miten tehtävät voitaisiin suorittaa nykyisellä henkilöstöllä, tarvittaessa uudelleen organisoitumalla."

Jäsen Martti Talja kannatti tehtyä esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu palautusehdotus, jota ei voida yksimielisesti hyväksyä, joten asian johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat jäsen Toni Putulan palautusehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka eivät kannata palautusehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 6 JAA-ääntä (Nieminen E., Talja, Ratia, Nieminen M., Putula, Bruneau) ja 4 EI-ääntä (Lampinen, Kaikkonen, Aaltonen, Hildén). Äänestyslista on liitteenä.

Puheenjohtaja totesi palautusehdotuksen voittaneen äänin 6–4.

Perusteluosa

Lahden kaupungin ympäristöterveys vastaa elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelain mukaisista viranomaistehtävistä sekä eläinlääkintähuollosta ja eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnasta Lahden kaupungin alueella. Uusien virkojen perustamisen lähtökohtana on vuoden 2023 käyttösuunnitelman mukainen henkilöstösuunnitelma.

Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu aiempien vuosien toteumat.

Henkilötyövuosien lisäykset perustuvat palvelutarpeen, toimintaympäristön ja lainsäädännössä tapahtuneisiin muutoksiin. Virkojen vaatimat palkkakustannukset on sisällytetty rakennus- ja ympäristövalvonnan vastualueen henkilöstösuunnitelmaan ja talousarvioon. Ympäristöterveydenhuolto on ympäristöperäisten terveysriskien vähentämiseen, poistamiseen ja ehkäisemiseen tähtäävää toimintaa. Se on osa ennaltaehkäisevää perusterveydenhuoltoa, jossa riskit huomioon ottaen valvotaan viime kädessä ihmisen terveyteen vaikuttavaa elinympäristöä.

Ympäristöterveydenhuollon viranomaistoiminnan toimintaympäristön muuttuessa ja tehtävien lisääntyessä ja painottuessa entistä enemmän neuvontaan, ohjaukseen ja sidosryhmäyhteistyöhön, on tarpeen tarkastella

henkilöstön tehtäviä uudelleen. Elintarvike- ja terveydensuojelulakiin vuoden 2022 alusta tullut perusmaksu, jonka tulot on hallituksen esityksessä elintarvikelaiksi (HE 3/2021) esitetty ohjattavaksi valvonnan tehostamiseen ja puuttuvien lisäresurssien hankkimiseen, jotta valvonta voitaisiin toteuttaa nykyistä kattavammin. Lisäresurssilla turvataan viranomaisen edellytyksiä ylläpitää laadukasta valvontaa. Resursseja on tarkoitus kohdentaa entistä selkeämmin niihin valvontatoimenpiteisiin, joiden vaikuttavuus on mahdollisimman hyvä. Elintarvikevalvonnan voimavarojen turvaamiseksi hallituksen esityksessä todetaan, että on erittäin tärkeää varmistaa, että kunnan ympäristöterveydenhuoltoyksikön valvonnastaan perimät maksut voidaan käyttää yksikön toiminnan kehittämiseen. Elintarviketoiminnan siirtyessä internetiin ja taloudellisen tilanteen muutokset ajavat yrityksiä kustannussäästöjen toiveissa etsimään säästöjä, jolloin voidaan ajautua hankkimaan elintarvikkeita valvonnan ulkopuolella toimivilta yrityksiltä tai harjoittamaan toimintaa riittämättömissä tiloissa tai muutoin lainsäädännön vastaisesti. Petoksellisen toiminnan havaitsemiseen ja kitkemiseen tarvitaan nykyään aikaisempaa enemmän voimavaroja. Tähän panostaminen on kuitenkin vaikuttavaa ja turvaa säädösten mukaan toimivien yritysten toimintaedellytyksiä. Valvonnassa havaittavien epäkohtien lisääntyessä niihin on varattava yhä enemmän resursseja.

Ympäristöterveys jakautuu elintarvike- ja terveydensuojelutiimeihin ja eläinlääkintähuollon toimintayksikköön. Ympäristöterveyden päällikkönä toimii kaupungineläinlääkäri, joka vastaa yksikön toiminnasta ja esihenkilötyöstä sekä vastaa myös elintarvikevalvonnasta hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa eli laitoksissa. Kaupungineläinlääkäriin työnkuvasta olisi nykyisellä laitospöytäkirjojen määrällä ja riskiluokituksella varattava elintarvikevalvontaan nykyistä suurempi osuus, jolloin sekä elintarvike- että

terveydensuojelutiimien toiminnan organisoimiseen ja suunnitteluun sekä raportointiin on välttämätöntä saada lisäresursseja. Lahden kaupungin ympäristöterveys on saanut vuonna 2022 Etelä-Suomen aluehallintovirastolta selvityspyynnön hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonnan järjestämisestä, sillä valvonta ei ole vastannut valtakunnallista riskiluokituksen mukaista valvontatiheyttä. Valvontaviranomaisen laatu järjestelmän ylläpitoa, valvonnan todentamisen menettelyiden varmistamista sekä sisäisiä auditointeja ja laadun kehittämistä ei ole nykyisillä resursseilla mahdollista riittävän kattavasti toteuttaa. Uusien virkojen tarvetta on harkittu tarkkaan ympäristöterveydessä tapahtuneiden henkilöstövaihdosten yhteydessä, mutta toimintatapojen kehittäminen ei ole vähentänyt valvontatarvetta, johon nykyisillä resursseilla ei pystytä vastaamaan.

Elintarvike- ja terveydensuojelutiimien toiminnan ja valvonnan tehostamiseksi sekä valvonnan kohdentamiseksi entistä vaikuttavammin on tarpeen perustaa uusi terveystarkastajan ja uusi ympäristöterveystarkastajan virka. Uusi terveystarkastaja vastaa elintarvikevalvonnan lisäksi elintarviketiimin toiminnan suunnittelusta, seurannasta, raportoinnista ja kehittämisestä. Terveystarkastaja antaa lisäksi lausuntoja, suunnittelee ja toteuttaa projekteja, suunnittelee ja toteuttaa koulutuksia. Uusi ympäristöterveystarkastaja vastaa terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelainvalvonnan lisäksi vastaavista tehtävistä terveydensuojelutiimin osalta. Ympäristöterveystarkastajan tehtäviin kuuluu myös ympäristöterveyden varautumiseen ja häiriötilanneharjoitteluun liittyviä tehtäviä. Tehtäviin ei kuulu esihenkilötehtäviä. Ympäristöterveydenhuollon vaikuttavuuden lisäämiseksi on resursseja varattava sidosryhmäyhteistyön, suunnitelmallisesti ja säännöllisesti toteutettaviin valvontaprojekteihin ja

myös toimijoille suunnattaviin koulutuksiin, joiden vaikuttavuus on hyvä. Myös sekä asukkaille että toimijoille kohdennettavaan viestintään olisi varattava nykyistä enemmän resurssia. Näihin tehtäviin ei nykyisillä resursseilla ole mahdollisuutta riittävästi panostaa, kun nykyisillä resursseilla voidaan keskittyä vain riskiperusteisesti priorisoituihin tarkastuskäynteihin ja reaktiiviseen valvontaan ja valvontasuunnitelman mukainen toteuma on vuosina 2020 – 2022 ollut vain 45 – 70 %. Myös lainsäädännön edellyttämä toimijoiden tehokkaampi neuvonta ja ohjaus vaativat lisäresursseja.

Uusien virkojen myötä ympäristöterveys pystyy järjestämään toimintansa tehokkaammin ja vaikuttavammin, jolloin kuntalaisten elinympäristössä esiintyviä terveyshaittoja voidaan tehokkaammin tunnistaa, ehkäistä ja poistaa. Alueella toimivien elintarvike- ja terveydensuojelulain valvonnan piirissä olevien yritysten toimintaedellytykset paranevat, kun valvonta toteutuu valtakunnallisen riskinarvioinnin perusteella ja petoksellisen toiminnan havaitsemiseen ja kitkemiseen saadaan varattua riittävästi resurssia. Uudet virat vaikuttavat organisaatiotasolla myönteisesti siten, että ympäristöterveys pystyy varaamaan resurssia sidosryhmäyhteistyöhön kaupungin eri yksiköiden välillä, jolloin pystytään vaikuttamaan terveyshaittojen ennalta ehkäisyyn mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Esitys vaikuttaa ympäristöön siten, että ympäristöterveys pystyy lisäresurssien myötä huolehtimaan, että ympäristöön ja terveyteen vaikuttavista toimista pystytään antamaan tarvittavia lausuntoja ja sitä kautta ennalta ehkäisemään ympäristöön vaikuttaviin tekijöihin samalla, kun terveyshaittoja saadaan ennalta ehkäistyä. Päätös vaikuttaa talouteen siten, että palkkakustannukset lisääntyvät, mutta toisaalta tehokkaamman toiminnan seurauksena valvonnasta saatavat tulot myös lisääntyvät. Päätöksen myötä hallituksen esityksen elintarvikelaiksi mukaisesti

perusmaksutulot kohdennetaan valvonnan kehittämiseen. Pitkällä aikavälillä uudet virat tehostavat ympäristöterveyden toimintaa, jolloin päätöksen taloudelliset vaikutukset jäävät kokonaisuutena lopulta vähäisiksi saavutettuihin etuihin verrattuna.

Kuntalain 87 § 2 momentin mukaan tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Tällaista tehtävää varten perustetaan virka. Kaupungin hallintosäännön yhteisten henkilöstöasioiden toimivaltataulukon mukaan viran perustaa kaupunginhallitus.

Muutoksenhaku: Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet: Ote: Henkilöstöpalvelut, Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Mika Kemppainen, Provincia Oy

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: valmistelijalle